

Nordiska fornlemningar 34

Stenläggning i grav

Återutgivning av text från 1821

En gratis e-bok från
e-boksforlaget.se

**Nordiska fornlemningar 34.
Stenläggning i Kville
– Återutgivning
av text från 1821**

**av Johan Gustaf Liljegren
& Carl Georg Brunius**

Copyright © 2016 Mikael Jägerbrand
Virvelvind Förlag, Lysekil
Mer info: www.e-boksforlaget.se

Förord

I den här e-boken får du en av de allra första beskrivningarna av en forntida grav, en "stenläggning", utanför Lilla Jored i Kville.

Du får en kort beskrivning av den grav som man grävt ut samt några teorier om eventuella kopplingar till dyrkandet av solen.

Den här texten publicerades år 1821 i den svenska tidskriften "Nordiska fornlemningar". Texten skrevs av fornforskarna Johan Gustaf Liljegren (1791-1837) och Carl Georg Brunius (1792-1869).

Den här e-boken publicerades på sajten e-boksforlaget.se i maj 2016. Du får gärna länka till den här e-boken eller skicka vidare e-boken till vänner och bekanta. Du får till och med ladda ner den och sprida den vidare på din egen sajt eller blogg - men då kan vi inte göra eventuella ändringar, rättelser eller kompletteringar.

Eftersom den här texten skrevs på 1800-talet så innehåller den mått, ord och personer som inte är så bekanta i dag. Därför har vi kompletterat originaltexten med en kortfattad ordlista.

Stenläggning

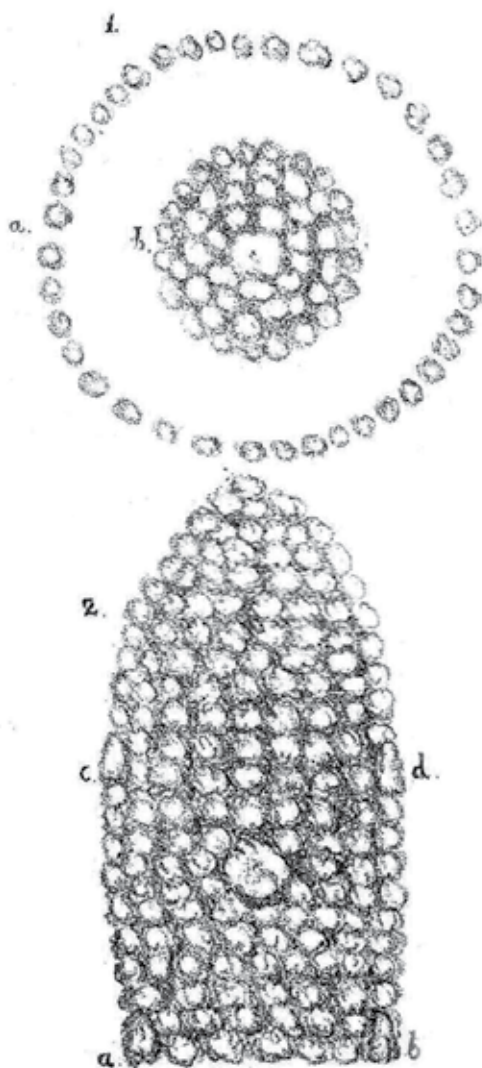
Den här texten publicerades ursprungligen år 1821 i tidskriften "Nordiska fornlemningar. V och VI häftet" med rubriken "XXXIV. Stenläggning.". Författare till texten är Johan Gustaf Liljegren (1791–1837) och Carl Georg Brunius (1792–1869).

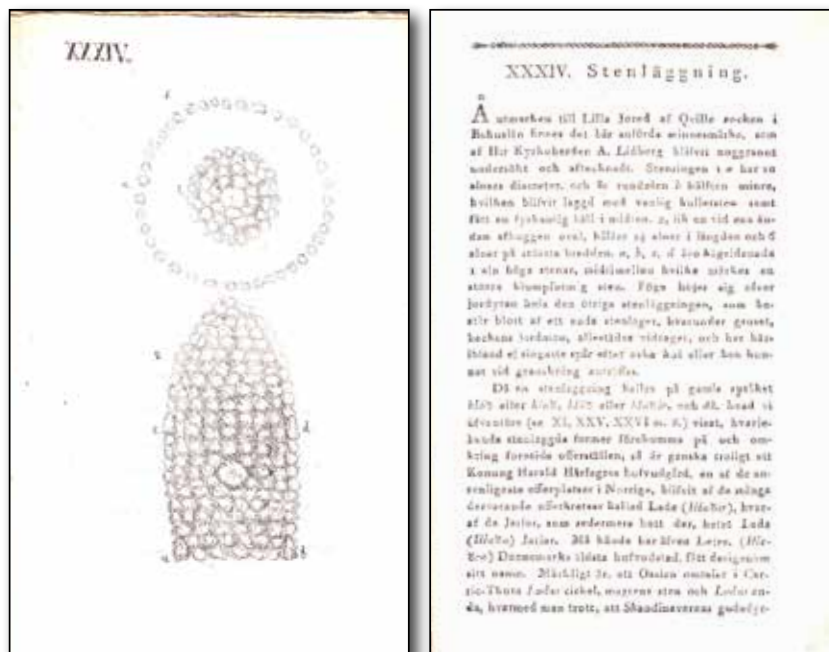
Autmärken till Lilla Jored af Qville socken i Bohuslän finnes det här anförda minnesmärke, som af H:r Kyrkoherden A. Lidberg blifvit noggrannt undersökt och aftecknad. Stenringen 1 a har 10 alnars diameter, och är rundelen b hälften minre, hvilken blifvit laggd med vanlig kullersten samt fått en fyrkantig häll i midten. 2, lik en vid ena ändan afhuggen oval, håller 14 alnar i längden och 6 alnar på största bredden, a , b , c , d äro kägeldanade 1 aln höga stenar, midtimellan hvilka märkes en större klumpformig sten. Föga höjer sig öfver jordytan hela den öfriga stenläggningen, som består blott af ett enda stenlager, hvarunder gruset, backens jordmon, allestädes vidtager, och har häribland ej ringaste spår efter aska kol eller ben kunnat vid granskning anträffas.

Då en stenläggning kallas på gamla språket *hlóð* eller *hlað*, *hlöð* eller *hlaðir*, och då, hvad vi öfvanföre (se XI, XXV, XXVI m. fl.) visat, hvarjehanda stenlaggda former förekomma på och omkring forntida offerställen; så är ganska troligt att Konung Harald Hårfagres hufvudgård, en af de ansenligaste offerplatser i Norrige, blifvit af de många dervarande offerkretsar kallad Lade (*Hlaðir*), hvaraf de Jarlar, som sedermera bott der, hetat Lada (*Hlaða*) Jarlar. Må hända har äfven Lejre, (*Hleðra*) Danmarks äldsta hufvudstad, fått derigenom sitt namn. Märkligt är, att Ossian omtalar i Carric-Thura *Lodas* cirkel, magtens sten och *Lodas* anda, hvarmed man trott, att Skandinavernas gudadyrkan åsyftas; visst är att, utan sjelfva benämningen, ger ock skaldens förvånande skildring af denna förfärliga ande stor sannolikhet häråt. — Man har redan sett, att det är all anledning förmoda, det högtidliga förbränningar anstälts vid solens tillbedjande på detta slags stenläggningar. Att den här anförda är en dylik offerplats, derom öfvertygar dess likdana läggningssätt; ty att yttre daningen är helt olika med de ofvan anfördas, bevisar blott, att våra urfäder ej bundit sig just så strängt vid vissa former; och tycks det i sanning, som den här förekommande lemningen vore bland de sinnrikaste i anseende till dess sammansättning. Stenringen 1 *a* tyckes omgifva sjelfva helgedomen *b* och utvisa, huru långt densamma sträcker sig. Hvad beträffar de 4 i ovalen upprättstående stenarna och den i midten liggande större stenen, så äro de ganska vanliga, både ensamma och vid andra, dock merändels firsidiga, figurer. Dessa stenar förebilda troligt-

vis något dylikt, som midteldarne och de fyra kanteldarne på de stora Lodakretsarna vid Forbrigd i Norrige. — Ganska märkvärdigt är, att Munken Ruysbroeck eller Rubruquis, hvilken såsom Ludvig IX:s ombud besökte år 1253 Mungu Chan, fann bland de Caucasiska bergen jemnt med sten öfverlaggda rundelar och fyrkanter, de der hade stora hönstenar mot de fyra väderstrecken.

XXXIV.

Nordiska fornlemningar, häfte V-VI, 1821.

Viktiga ord och personer

Aln.

Längdmått. En aln är 59 cm.

Brunius, Carl Georg.

[1792–1869] Konstnär, arkitekt och konsthistoriker som växte upp i ett av världens mest hällristningsrikaste områden, Tanum. Mest känd för sin bok "Försök till förklaringar öfver hällristningar" som kom 1868.

Harald Hårfager.

[ca 850–933] Norsk kung från 872 till sin död 933. Var en mycket framgångsrik krigare och var den förste som enade hela Norge. Erövrade även Värmland och Dalsland. Fick namnet Hårfager när han tvättade håret för första gången på tio år.

Lidberg, Anton.

[1776–1841] Svensk präst och fornforskare. Tjänstgjorde som kyrkoherde på flera platser i Bohuslän. Han var en mycket flitig fornforskare och gjorde bland annat flera arkeologiska utgrävningar.

Liljegren, Johan Gustaf.

[1791–1837] Svensk fornforskare och riksantikvarie. Var en av landets första professionella arkeologer och var verksam som professor i ämnet vid Lunds universitet. Var en av 1800-talets främsta experter på runor och gav bland annat ut "Run-urkunder" (1833).

Ludvig IX.

[1214–1270] Fransk kung från 1226 tills sin död 1270. Utökade det franska området till att omfatta både Champagne, Bourgogne och Toulouse. Ludvig IX var mycket religiös och kanoniserades år 1297 av den katolska kyrkan.

Mungu Chan.

[ca 1200–1259] Mongolisk storkhan från 1251 tills sin död år 1259. Gjorde flera omfattande fälttåg mot bland annat Kina. Hans namn stavas i dag Möngke.

Ossian.

Den skotske poeten James Macpherson gav 1761 ut en serie dikter som han hävdade att han översatt från forntida gaeliska manuskript. Författaren till dessa ska ha varit Ossian. Många kritiker menar dock att det är Macpherson själv som skapat Ossians berättelser om hjälten Fingal.

av Ryusbroek, Vilhelm.

[1220–1293] Flamländsk munk och upptäcktsresande. Gjorde en lång resa till Asien år 1253–1255. Hans publicerade reseskildring var länge en av få informationskällor om Asien.

Fler böcker från E-boksforlaget.se

Här är några flera e-böcker från E-boksforlaget.se

Alla titlarna går att hitta hos de flesta e-bokhandlare, i iTunes samt på många bibliotek.

På vår sajt hittar du mer information om böckerna samt länkar.

Ett urval av våra e-böcker

001	"Greby gravfält – det vackraste gravfältet i Sverige"	011	"Hällristningar på Kinnekulle" (1892)
002	"222 galna fakta om filmstjärnor och kändisar"	012	"Forn tidens perioder" (1892)
003	"99 galna fakta du inte visste om bad"	013	"Skäggets historia" (1893)
004	"Hollyhotell – triviaboken om kändisar på hotell"	014	"Midvinterns solfest" (1894)
005	"Sølgudens yxa och Tors hammare" (1899)	015	"Hur gamla är hällristningarna?" (1869)
006	"Svenska djur i folktron" (1898)	016	"Bohusläns bygdeborgar" (1909)
007	"Galna väderrubriker – 155 exempel från kvällstidningarna"	017	"Bohuslänska hällristningar" (1879)
008	"Feniciska kolonier i Skandinavien" (1875)	018	"Kattens kulturhistoria" (1882)
009	"Galna rockstjärnor – 199 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"	019	"Ett besök i Venedig år 1878"
010	"250 galna fakta om fotbolls-VM"	020	"Strandgatan i Visby år 1879"
		021	"Märkliga orter i Sverige" (1883)
		022	"Resa på Dalslands kanal år 1877"
		023	"Nyköpings slott" (1877)
		024	"Djurens sömn" (1889)
		025	"Katten i forntida Egypten" (1889)
		026	"Ett besök i Marstrand år 1882"
		027	"Runlejonet i Venedig" (1871)

- 028 "Dryckenskapens faror" (1894)
- 029 "Min resa i Blekinge och Kalmar år 1854"
- 030 "En utflykt på Mälaren år 1871"
- 031 "Kelternas historia" (1883)
- 032 "Jack Uppsprättaren – Världens första bok om seriemördaren Jack the Ripper" (1889)
- 033 "Svear och götar under folkvandringstiden" (1905)
- 034 "Ett dygn på månen år 1870"
- 035 "Blomsterspråket" (1888)
- 036 "Vikingatidens Lund och Birka" (1909)
- 037 "Fynden i Troja" (1878)
- 038 "Skildring af Vestergötland år 1882"
- 039 "Kalmar slotts historia" (1880)
- 040 "Ett besök i Södertälje år 1881"
- 041 "En färd på Donau år 1882"
- 042 "Ringmuren i Visby" (1874)
- 043 "Skildring av Värmland år 1882"
- 044 "Julen på 1870-talet – Skildringar och illustrationer i svenska tidskrifter "
- 045 "Om julens härkomst" (1899)
- 046 "Jomsvikingarnas saga" (1888)
- 047 "Julen i Skåne på 1820-talet"
- 048 "Fredrikstens fästning och Karl XII" (1879)
- 049 "Skildring av Göteborg år 1882"
- 050 "Skildring av Halland år 1882"
- 051 "Skånska fornminnen" (1853)
- 052 "Norrköpings historia" (1871)
- 053 "Ett besök i Waxholm år 1870"
- 054 "Förbindelse mellan Skandinavien och västra Europa före Kristi födelse" (1889)
- 055 "Vadstena slott" (1875)
- 056 "Skildring av Island" (1870)
- 057 "Husaby kyrka" (1899)
- 058 "Besök på Gripsholms slott år 1895"
- 059 "Hällristningarna i Järrestad" (1881)
- 060 "Ett besök i Rom år 1870"
- 061 "Orkidéernas historia" (1894)
- 062 "Besök på Helgoland år 1874"
- 063 "Nyaste och tillförlitligaste Drömboken" (1918)
- 064 "1870-talets bästa tips för frisyr och utseende"
- 065 "Nordens fartyg från hednatiden" (1872)
- 066 "Guide till Uppsala år 1875"
- 067 "Skildring av Blekinge år 1882"
- 068 "Kyrkoruinen S:t Katarina i Visby" (1877)
- 069 "Anmärkningar rörande figurteckningar från forntiden" (1842)
- 070 "Skildring av Bohuslän år 1882"
- 071 "Gripsholms slott" (1877)
- 072 "Skildring av Dalsland år 1882"
- 073 "Skildring av Närke år 1882"
- 074 "Skildring av Öland år 1882"
- 075 "Lyxens historia" (1870)
- 076 "Skildring av Stockholm år 1882"
- 077 "Sveriges 33 mest sevärda vikingaplatser"
- 078 "Skildring av Västmanland år 1882"

- 079 "Skildring av Härjedalen år 1882"
- 080 "Ett besök i Strängnäs år 1874"
- 081 "Ett besök i Visby år 1906"
- 082 "Skildring av Gästrikland år 1882"
- 083 "Skildring av Jämtland år 1882"
- 084 "Gaffelns historia" (1889)
- 085 "Hervars och Hedreks saga" (1888)
- 086 "Gråfkistor af klufna och urhålkade stockar" (1894)
- 087 "Bohus fästning" (1869)
- 088 "En resa på Rhen år 1866"
- 089 "Skildring av Gotland år 1882"
- 090 "Falu grufvas historia" (1864)
- 091 "Den svenske solguden och den svenske Tyr" (1906)
- 092 "Rundtur i södra Frankrike år 1880"
- 093 "Sveriges hundraser" (1880)
- 094 "Sagan om Ragnar Lodbrok och hans söner" (1880)
- 095 "Borgholms slottsruin" (1878)
- 096 "Vårt solsystem" (1878)
- 097 "Carl Larssons Uppsala-tempel" (1908)
- 098 "Sverige och vikingafärderna västerut" (1924)
- 099 "Ett besök på Djurgården sommaren 1868"
- 100 "Hilmas Alaska" Resguide till guldgräverskans trädgård av cement.
- 101 "Skildring av Ångermanland 1882"
- 102 "Ölands fornminnen" (1874)
- 103 "Sigtunas tidiga historia" (1872)
- 104 "Tors hammare" (1872)
- 105 "Skildring av Dalälven år 1876"
- 106 "Helgeandskyrkan i Visby" (1878)
- 107 "Hällristningarnas ålder" (1869)
- 108 "Fyndet av vikingaskeppet i Gokstad år 1880"
- 109 "Sherlock Holmes: »Gloria Scott»"
- 110 "Sherlock Holmes: Beryllkronan"
- 111 "Sherlock Holmes: De fem apelsinkärnorna"
- 112 "Sherlock Holmes: De rödhårigas förening"
- 113 "Sherlock Holmes: Den avhuggna tummen"
- 114 "Sherlock Holmes: Den blå karbunkeln"
- 115 "Sherlock Holmes: Den försvunna brudgummen"
- 116 "Sherlock Holmes: Den försvunna kapplöpningshästen"
- 117 "Sherlock Holmes: Blodbokarna."
- 118 "Sherlock Holmes: Det spräckliga bandet. "
- 119 "Sherlock Holmes: Den grekiske tolken"
- 120 "Sherlock Holmes: Musgraves ritual"
- 121 "Sherlock Holmes: Det gula ansiktet"
- 122 "Sherlock Holmes: Det hemlighetsfulla mordet vid skogssjön"
- 123 "Sherlock Holmes: Den hemlighetsfulle patienten"
- 124 "Sherlock Holmes: Börsmäklarens biträde"

125	"Sherlock Holmes: En skandal i Böhmen"	146	"SVT-skandaler 1. Den otroliga historien: Så blev "På spåret" filmerna olagliga"
126	"Sherlock Holmes: Krymplingen"		
127	"Sherlock Holmes: Lorden och hans rika amerikanska brud"	147	"Fyra skadade är mindre än fem döda – 444 tjuvlyssnade citat på en kvällstidning"
128	"Sherlock Holmes: Mordet i Reigate"	148	"Sherlock Holmes: En studie i rött"
129	"Sherlock Holmes: Tiggaren med den kluvna läppen"	149	"Forntidens sjörövare i Medelhavet" (1870)
130	"Skildring av Södermanland år 1882"	150	"33 Viking places to visit in Sweden – guidebook to ruins and museum"
131	"Våra fornminnen – vad de lära oss" (1916)		
132	"Kanalbyggen på planeten Mars" (1888)		
133	"Ett besök i Ystad år 1872"		
134	"Petras helgedomar" (1921)		
135	"Ett besök i Boxholm år 1885"		
136	"Resor med luftballong år 1873"		
137	"Ett fartyg från vikingatiden – fyndet av Tuneskeppet 1867"		
138	"Skildring av Östergötland år 1882"		
139	"Ännu fler galna rockstjärnor – 200 otroliga fakta från pop- och rockvärlden"		
140	"Sveriges fasta fornlämningar från hednatiden" (1901)		
141	"Förstörda fornminnen i Bohuslän år 1924"		
142	"Guide till biskötsel" (1885)		
143	"Ett besök i Roms katakomber år 1870"		
144	"Skildring av Riseberga klosterruinerna" (1874)		
145	"Citatboken. 222 kändisar om sin ålder och om att bli gamla"		